

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
تاریخ گرایش تاریخ اسلام

عنوان:

مقام محمود و تاثیر اجتماعی آن در سیره نبوی

استاد راهنما:

دکتر حمید رضا صفاکیش

استاد مشاور:

دکتر فیاض زاهد

پژوهشگر:

غلامرضا پارسافر

بهار ۱۳۹۱

صلى الله عليه وسلم

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
تاریخ گرایش تاریخ اسلام

عنوان:

مقام محمود و تاثیر اجتماعی آن در سیره نبوی

استاد راهنما:

دکتر حمید رضا صفاکیش

استاد مشاور:

دکتر فیاض زاهد

پژوهشگر:

غلامرضا پارسافر

بهار ۱۳۹۱

تقدیم به :

صاحب مقام محمود پیامبر اعظم و ائمه معصومین علیهم السلام

و

روح مهربان و صمیمی پدر و مادرم

و به حمایت و همراهی :

همسر و فرزندم ،

محمد امین

تقدیر و تشکر

در اینجا لازم می دانم از تمامی عزیزانی که پژوهشگر را در انجام این مهم یاری نمودند و موجبات عملی شدن کار را فراهم کردند سپاسگزاری و قدر دانی خود را اعلام دارم.

از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر حمید رضا صفاکیش راهنمای این پایانامه ، کمال تشکر و قدردانی را دارم که با راهنماییهای دلسوزانه و پدرانۀ خود یار و مدد کار پژوهشگر بودند. اگر نبود هدایتهای عالمانه ایشان، کار به سرانجام نمی رسید.

از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر فیاض زاهد استاد مشاور این پژوهش، کمال تشکر را دارم که با نگاه تیز بین و علمی خود و توصیه های سازنده موجبات انجام پژوهش را فراهم نمودند.

از خانواده ام (همسر و فرزندم) تشکر می نمایم که در طول تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد همراهم بودند و سختیها را با صبر و بردباری خود بر من آسان ساختند.

همچنین از سایر بزرگوارانی که به نحوی از انحاء مدد رسان پژوهشگر بودند تشکر می نمایم.

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب غلامرضا پارسافر دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ رشته تاریخ اسلام با شماره دانشجویی ۸۸۰۸۳۷۶۰۴۰۰ اعلام می نمایم که کلیه مطالب مندرج در این پایان نامه با عنوان مقام محمود و تاثیر اجتماعی آن در سیره نبوی، حاصل کار پژوهشی خود بوده و چنانچه دستاوردهای پژوهشی دیگران را مورد استفاده قرار داده باشم، طبق ضوابط و رویه های جاری، آنرا ارجاع داده و در فهرست منابع و مآخذ ذکر نموده ام. علاوه بر آن تاکید می نماید که این پایان نامه قبلا برای احراز مدرک هم سطح، پایین تر یا بالاتر ارائه نشده و چنانچه در هر زمان خلاف آن ثابت شود، بدینوسیله متعهد می شوم، در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام توسط دانشگاه، بدون کوچکترین اعتراض آنرا بپذیرم.

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ ۴ / ۴ / ۱۳۹۱

دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ آقای غلامرضا پارسافر از پایان نامه خود

دفاع نموده و با نمره ۱۸ بحروف هیجده و با درجه عالی مورد

تصویب قرار گرفت.

امضاء:

استاد راهنما

باسمه تعالی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: 10121103892004
نام و نام خانوادگی: غلامرضا پارسافر شماره دانشجویی: ۸۸۰۸۳۷۶۰۴۰۰	سال و نیمسال اخذ پایان نامه: ۹۰/۹۱ نیمسال دوم رشته تحصیلی: تاریخ گرایش تاریخ اسلام
عنوان پایان نامه: مقام محمود و تاثیر اجتماعی آن در سیره نبوی	
نام و نام خانوادگی استاد راهنما: دکتر حمید رضا صفاکیش	نام و نام خانوادگی استاد مشاور: دکتر فیاض زاهد
تعداد واحد پایان نامه: ۴ واحد تاریخ تصویب پروپوزال: ۱۳۸۹/۱۱/۱۵ تاریخ صدور کد شناسایی: ۱۳۹۰/۲/۲۲ تاریخ دفاع از پایان نامه: ۱۳۹۱/۴/۴	نمره پایان نامه دانشجویی: به عدد: ۱۸ به حروف: هیجده
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>خداوند (عز و جل) هر موجودی را که آفرید اسباب هدایتش را نیز فراهم کرد و انسان به عنوان اشرف این مخلوقات از این قاعده مستثنی نیست و این هدایت توسط پیامبران و انبیاء مرسل انجام پذیرفته است. خداوند در قرآن کریم؛ این معجزه جاوید راه هدایت و سعادت بشر را بر خاتم پیامبران حضرت محمد(ص) فرو فرستاد و ادامه این راه پس از انقطاع وحی توسط امامان معصوم(ع) صورت پذیرفت. با وجود پیشرفتهای مادی چشمگیر؛ تدبر و عمل به قرآن کریم تنها راه نیل به این هدایت و از ضروری ترین نیازهای بشری است. یکی از مواردی که جایگاه و اثرات دنیوی و اخرویش آنقدر عظیم است که هم صراحتاً و هم تفاسیر حدود سی و چهار آیه در قرآن کریم در مورد آن بیان شده؛ تهجد است. که به توفیق الهی در این پایان نامه سعی شده حتی الامکان آنچه که در قرآن و سیره پیامبر(ص) و ائمه معصومین(ع) و نیز احادیثی که در این مورد بوده و نیز اهتمام بزرگان دین و اثرات دنیوی و اخروی و مطالب مرتبط با این موضوع جمع آوری گردد. در این راستا تفاسیر بسیاری اعم از شیعه و سنی و کتب مرتبط با آن مورد بررسی قرار گرفته تا بدور از هر گونه شائبه و سلیقه مذهبی خاص بوده و در پایان مختصری از احکام تهجد بر اساس سیره و احادیث بیان شده تا انشاء الله راه گشای مشتاقان قرار گیرد</p> <p>کلید واژه ها (قرآن، سیره، احادیث، تهجد، نماز شب)</p>	

مناسب است

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه _____ تاریخ و امضا

مناسب نیست

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول : کلیات
۱-۱	مقدمه
۱
۲-۱	طرح مسئله
۳
۳-۱	ضرورت و اهمیت تحقیق
۵
۴-۱	انگیزه انتخاب موضوع
۹
۵-۱	سوالهای تحقیق
۱۲
۶-۱	هدفهای تحقیق
۱۲
۷-۱	پیشینه تحقیق
۱۳
۸-۱	روش تحقیق
۱۳
۹-۱	مشکلات تحقیق
۱۶
۱۰-۱	زمان تحقیق
۱۷

الف

فصل دوم: تهجد در قرآن

۱-۲. بخش اول: سوره های مکی

۱-۱-۲. سوره الإسراء (۱۷): آیه ۷۹..... ۱۸

۲-۱-۲. سوره المزمل (۷۳): آیات ۴ الی ۱..... ۲۶

۳-۱-۲. سوره المزمل (۷۳): آیت ۷ الی ۶..... ۲۸

۴-۱-۲. سوره المزمل (۷۳): آیه ۲۰..... ۳۳

۵-۱-۲. سوره طه (۲۰): آیه ۱۳۰..... ۳۶

۶-۱-۲. سوره صافات (۳۷): آیات ۳ تا ۱..... ۳۸

۷-۱-۲. سوره كهف (۱۸): آیه ۴۶..... ۳۹

۸-۱-۲. سوره عبس (۸۰): آیه ۳۸..... ۴۰

۹-۱-۲. سوره ق (۵۰): آیه ۴۰..... ۴۱

۱۰-۱-۲. سوره الطور (۵۲): آیات ۴۸ تا ۴۹..... ۴۳

٤٥ سورة الذاريات (٥١): آيات ١٨ تا ١٧
٤٩ سورة النجم (٥٣): آية ١
٥٠ سورة انفطار (٨٢): آية ٢
٥٠ سورة الزمر (٣٩): آية ٩
٥٣ سورة السجده (٣٢): آيات ١٦ تا ١٧
٥٩ سورة الشعراء (٢٦): آيات ٢١٩ الى ٢١٧
٦١ سورة الفرقان (٢٥): آية ٦٤
٦٢ سورة فجر (٨٩): آية ٣
	٢-٢. بخش دوم: سورة های مدنی
٦٤ سورة آل عمران (٣): آية ١٧
٦٧ سورة ال عمران (٣): آية ١١٣
٦٩ سورة آل عمران (٣): آية ١٩١
٧١ سورة فتح (٤٨): آية ٢٩
٧٢ سورة الإنسان (٧٦): آية ٢٦

فصل سوم: تهجد در سیره پیامبر(ص)

- ۱-۳. بخش اول: وجوب نماز شب بر پیامبر گرامی اسلام (ص)..... ۷۵
- ۱-۱-۳. خصایص مسلمة و قطیعه برای پیامبر(ص)..... ۷۵
- ۲-۱-۳. ستون تهجد..... ۷۷
- ۱-۳. بخش دوم: سیره (فعل) پیامبر(ص) قبل از خواب و برخاستن برای تهجد..... ۷۹
- ۱-۲-۳. نماز..... ۷۹
- ۲-۲-۳. مسواک..... ۷۹
- ۳-۲-۳. وضوء..... ۸۰
- ۴-۲-۳. قرائت قرآن و دعای قبل از خواب..... ۸۱
- ۵-۲-۳. فضیلت قرائت آیه ۱۱۰ از سوره کهف قبل از خواب و دعا برای توفیق تهجد..... ۸۲
- ۶-۲-۳. بستر خواب آن حضرت..... ۸۳
- ۷-۲-۳. جامه نماز پیامبر (ص)..... ۸۴

عنوان

صفحه

- ۳-۳. بخش سوم : سیره (فعل) پیامبر(ص) بعد از بیداری و مهیاشدن برای تهجد ۸۵
- ۱-۳-۳. کیفیت خواب و بیداری پیامبر (ص) ۸۵
- ۲-۳-۳. اعمال و دعای آن حضرت بعد از بیداری ۸۶
- ۳-۳-۳. روایت عایشه از شب نزول این آیات(آیات آخر سوره آل عمران) بر پیامبر(ص) ۸۷
- ۴-۳-۳. نوافل پیامبر (ص) ۸۸
- ۵-۳-۳. نماز شفع و وتر پیامبر(ص) ۸۹
- ۶-۳-۳. دعای پیامبر صلی الله علیه و آله در قنوت نماز وتر ۹۰
- ۷-۳-۳. روایت اهل سنت از تهجد پیامبر(ص) ۹۱
- ۸-۳-۳. سوره هایی که آن حضرت(ص) در تهجد می خواند ۹۴
- ۹-۳-۳. قرائت آیه ۱۱۸ المائده در پایان تهجد آن حضرت(ص) ۹۴
- ۱۰-۳-۳. اختصار در نماز جماعت و استقامت در تهجد ۹۵
- ۴-۳. بخش چهارم : تهجد در احادیث پیامبر(ص) ۹۹
- ۱-۴-۳. خواب و نماز شب ۹۹
- ۲-۴-۳. وضوی نماز شب ۱۰۳
- ۳-۴-۳. دعا برای برادر مومن (قنوت نماز شب) ۱۰۴

صفحه	عنوان
۱۰۵ ۳-۴-۴. فضیلت پنهان خواندن
۱۰۶ ۳-۴-۵. گریه از خوف خداوند
۱۰۷ ۳-۴-۶. قضای نماز شب
۱۰۸ ۳-۴-۷. خوراک و تهجد
۱۰۸ ۳-۴-۸. نماز شب و قبر
۱۰۹ ۳-۴-۹. نماز شب در آخرالزمان
۱۱۰ ۳-۴-۱۰. فضایل و آثار نماز شب

فصل چهارم : تهجد در سیره معصومین علیهم السلام

۱۱۹ ۴-۱-۱. بخش اول: تهجد در سیره امام علی علیه السلام
۱۱۹ ۴-۱-۱. اهمیت تهجد در سیره عملی امام علی (ع)
۱۲۴ ۴-۱-۲. اهمیت امامت در قبولی عبادات از دیدگاه امام علی (ع)
۱۲۵ ۴-۱-۳. تهجد در احادیث امام علی علیه السلام
۱۲۹ ۴-۲. بخش دوم : تهجد در سیره حضرت فاطمه سلام الله علیها
۱۲۹ ۴-۲-۱. جلوه‌های عبادت حضرت فاطمه (س)
۱۳۲ ۴-۲-۲. حضرت فاطمه (س) تفسیر ليله القدر
۱۳۲ ۴-۲-۳. بالاترین ذکر

و

عنوان	صفحه
..... ۴-۲-۴. تمرین عبادت برای فرزندان	۱۳۳
..... ۳-۴. بخش سوم : عبادت در سیره امام حسن مجتبی علیه السلام	۱۳۴
..... ۴-۴. بخش چهارم : تهجد در سیره امام حسین علیه السلام	۱۳۵
..... ۱-۴-۴. تجلی عشق به عبادت در شب عاشورا	۱۳۵
..... ۲-۴-۴. نیایش امام حسین علیه السلام در قنوت نماز وتر	۱۳۷
..... ۳-۴-۴. تغییر رنگ صورت امام علیه السلام هنگام وضو	۱۳۷
..... ۴-۴-۴. فضیلت قرائت قرآن در نماز شب در حدیث امام علیه السلام	۱۳۸
..... ۵-۴. بخش پنجم : تهجد در سیره امام سجاد علیه السلام	۱۳۹
..... ۲-۵-۵. سبب اشتها به زین العابدین (ع)	۱۴۰
..... ۳-۵-۵. توصیه امام علیه السلام به نماز شب	۱۴۱
..... ۴-۵-۵. دعای امام علیه السلام پس از بجا آوردن نماز شب	۱۴۱
..... ۵-۵-۵. از احادیث امام سجاد علیه السلام در باب تهجد	۱۴۸
..... ۶-۴. بخش ششم : تهجد در سیره امام باقر علیه السلام	۱۴۹
..... ۱-۶-۴. دعای امام علیه السلام بعد از برخاستن از بستر	۱۴۹
..... ۲-۶-۴. تهجد در احادیث امام باقر علیه السلام	۱۵۰
..... ۷-۴. بخش هفتم : تهجد در سیره امام صادق علیه السلام	۱۵۳

۱۵۳ ۴-۷-۱. سیره عملی امام صادق علیه السلام در عبادت و تهجد
۱۵۹ ۴-۷-۲. تهجد در احادیث امام صادق علیه السلام
۱۶۵ ۴-۸. بخش هشتم : تهجد در سیره امام کاظم علیه السلام
۱۶۵ ۴-۸-۱. عبادت و تهجد در سیره عملی امام کاظم علیه السلام
۱۶۸ ۴-۸-۲. دعاهاى امام کاظم(ع) در نماز شب
۱۷۰ ۴-۸-۳. تهجد در احادیث امام کاظم علیه السلام
۱۲۶ ۴-۹. بخش نهم : تهجد در سیره امام علی بن موسی الرضا علیه السلام
۱۷۱ ۴-۹-۱. عبادت و تهجد در سیره عملی امام علی بن موسی الرضا علیه السلام
۱۷۵ ۴-۹-۲. روایتی از امام رضا(ع) در خصوص ارزش عمل
۱۷۷ ۴-۹-۳. تهجد در احادیث امام رضا علیه السلام
۱۷۹ ۴-۱۰. بخش دهم : تهجد در سیره امام جواد علیه السلام
۱۷۹ ۴-۱۰-۱. عبادت و تهجد در سیره عملی امام جواد علیه السلام
۱۷۹ ۴-۱۰-۳. تهجد در حدیث امام جواد علیه السلام
۱۸۰ ۴-۱۱. بخش یازدهم : تهجد در سیره امام هادی علیه السلام
۱۸۰ ۴-۱۱-۱. عبادت و تهجد در سیره عملی امام هادی علیه السلام

عنوان	صفحه
..... ۲-۱۱-۴. تهجد در احادیث امام هادی علیه السلام	۱۸۲
..... ۱۲-۴. بخش دوازدهم: تهجد در سیره امام حسن عسکری علیه السلام	۱۸۳
..... ۱-۱۲-۴. عبادت و تهجد در سیره عملی امام حسن عسکری علیه السلام	۱۸۳
..... ۲-۱۲-۴. تهجد در احادیث امام حسن عسکری علیه السلام	۱۸۶
..... ۱۳-۴. بخش هشتم : تهجد در سیره حضرت زینب	۱۸۸
..... ۱-۱۳-۴. عبادت و تهجد در سیره عملی حضرت زینب علیها السلام	۱۸۸

فصل پنجم : نتیجه گیری

..... مقدمه	۱۹۰
..... طریقه نماز شب به صورت اختصار	۱۹۲
..... وقت نماز شب	۱۹۳
..... فضیلت وادار کردن خود برای تهجد	۱۹۴
..... دعا برای بیدار شدن	۱۹۴
..... بلند کردن صدا در نماز شب	۱۹۵
..... قضای تهجد	۱۹۵
..... بیان اسبابی که قیام شب را آسان می کند	۱۹۷
..... دلایل محرومیت از تهجد	۲۰۰

صفحه	عنوان
۲۰۰	- گناه.....
۲۰۱	- دروغ.....
۲۰۲	- خوراک.....
۲۰۴	- خواب.....
۲۰۶	- مصلحت.....
۲۰۸	- نکته.....
۲۱۰	- فهرست منابع.....

